

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **V. D. P.**, zastoupený Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, advokátkou se sídlem Příčná 327/1, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 4. 2023, čj. OAM-276/LE-BA07-HA15-2023, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 6. 2023, čj. 17 Az 11/2023-19,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 6. 2023, čj. 17 Az 11/2023-19, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Karin Poncza Hadwigerové, advokátce, **se nepřiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci, dosavadní řízení a kasační stížnost

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu. Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu ke Krajskému soudu v Plzni. Rovněž podal návrh na ustanovení zástupce. Krajský soud návrh shora označeným usnesením zamítl. Žalobce (stěžovatel) proti tomuto usnesení podal kasační stížnost.

[2] Krajský soud následně zamítl i samotnou žalobu rozsudkem ze dne 20. 7. 2023, čj. 17 Az 11/2023-35. Stěžovatel proti rozsudku krajského soudu podal kasační stížnost. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 11. 2023, čj. 4 Azs 301/2023-19, rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění odkázal na usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 5. 2021, čj. Ars 3/2019-43, č. 4209/2021 Sb. NSS, z nějž

plyne, že krajský soud měl vyčkat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení o neustanovení zástupce. Krajský soud tak však neučinil. Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo než rozsudek zrušit. Krajský soud přitom vyzval, ať ve věci dále vyčká na rozhodnutí o kasační stížnosti proti rozhodnutí o neustanovení zástupce (tedy na rozhodnutí v nyní řešené věci).

[3] Zrušením konečného rozsudku krajského soudu se otevřel prostor pro rozhodnutí o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce. Krajský soud návrh zamítl se zdůvodněním, že stěžovatel nesplňuje ani jednu podmínku pro ustanovení zástupce. K první podmínce (majetkovým poměrům) soud stěžovateli zaslal k vyplnění příslušný formulář, ale ten jej nezaslal vyplněný zpět. K majetkovým poměrům tedy stěžovatel neuvedl nic. Ke druhé podmínce soud uvedl, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv účastníka. Řešená věc (neudělení azylu) je skutkově i právně jednoduchá. Účastníci v tomto typu řízení běžně formulují své žalobní návrhy bez odborné právní pomoci. Stěžovatel se v českém právním řádu orientuje do té míry, že mu jsou známy jeho další procesní možnosti, o čemž svědčí podaný návrh na ustanovení zástupce, označení napadeného rozhodnutí a podání žaloby v zákonné lhůtě. Podaná žaloba pak obsahuje i potřebné žalobní body. Žalobce je proto schopen bránit svá práva před soudem sám, a ustanovení zástupce tak není nezbytně třeba.

[4] Stěžovatel usnesení krajského soudu napadl kasační stížností. V ní vysvětluje, že formulář týkající se jeho majetkových poměrů se k němu nedostal. Stěžovatel si tuto situaci vysvětluje tak, že v mezidobí změnil zařízení pro zajištění cizinců. V době podání žaloby proti neodělení azylu pobýval v ZZC Bálková a aktuálně je již v ZZC Vyšší Lhoty. Co se týče toho, zda je ustanovení zástupce nezbytně třeba, stěžovatel vysvětluje, že žalovaný poskytuje žadatelům o azyl bezplatnou právní pomoc prostřednictvím advokátů. Ti s účastníkem věc proberou a následně připraví i žalobu proti rozhodnutí, kterou žadateli předají k podání. Žadatelé si tedy tyto žaloby nepišou sami. I nyní projednávaná kasační stížnost je zpracována advokátem z programu bezplatné právní pomoci. Tento program však již nezahrnuje zastupování před soudem. Pro žadatele o azyl, příslušníka cizí země, je (nejen česká) právní úprava azylu včetně celého procesu azylového řízení poměrně složitá, zvláště pokud nerozumí českému jazyku. Absurdní je pak závěr krajského soudu, že stěžovatel nepotřebuje zastoupení, neboť podal žalobu v zákonné lhůtě. Pokud by ji v zákonné lhůtě nepodal, bylo by zastoupení zcela zbytečné.

II. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Kasační stížnost je důvodná.

[6] Kasační soud se předně zabýval přezkoumatelností napadeného usnesení. Nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů je takové rozhodnutí, v němž nebyly vypořádány všechny žalobní námitky; rozhodnutí, z jehož odůvodnění není zřejmé, proč právní argumentaci účastníka řízení soud považoval za nedůvodnou a proč žalobní námitky považoval za liché, mylné či vyvrácené; rozhodnutí, z něhož není zřejmé, jak byla naplněna zákonná kritéria; nebo rozhodnutí, z něhož není zřejmé, které podklady byly vzaty v úvahu a proč (např. rozsudky NSS z 28. 8. 2007, čj. 6 Ads 87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS, z 23. 6. 2005, čj. 7 As 10/2005-298, č. 1119/2007 Sb. NSS, či z 11. 8. 2004, čj. 5 A 48/2001-47,

pokračování

č. 386/2004 Sb. NSS). Stejnými kritérii se posuzuje i nepřezkoumatelnost usnesení (rozsudek NSS ze dne 21. 2. 2023, čj. 7 As 318/2022-19, či ze dne 8. 11. 2023, čj. 2 Afs 120/2023-33).

[7] V tomto případě napadené usnesení výše vymezeným požadavkům nedostálo. Krajský soud postavil své usnesení o neustanovení zástupce na dvou samostatných důvodech. Předně stěžovatel nevylicil své majetkové poměry. Dále nebylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně práv účastníka.

[8] Co se týče prvního zmíněného důvodu, nevysvětluje krajský soud řádně, proč shledal, že stěžovatel své majetkové poměry dostatečně nevylicil. Krajský soud uvedl, že stěžovatel nevylicil své majetkové poměry vůbec. To však pravda není. Již ve své žádosti o ustanovení zástupce stěžovatel uvedl, že nemá žádné finanční prostředky a ani nemá možnost si je opatřit vzhledem k postavení žadatele o azyl. Dále uvedl, že je zajištěn v zařízení pro zajištění cizinců, a je tedy omezen na osobní svobodě. Kasačnímu soudu se takového vylicení majetkových poměrů zdá být vzhledem k okolnostem (cizinec zajištěný v zařízení pro zajištění cizinců) odpovídající. Samozřejmě není důvod upírat krajskému soudu možnost se dále na majetkové poměry žadatele doptat v případě, že mu nějaké informace chybí či poskytnuté informace považuje za neúplné či nevěrohodné. Neplatí ale, že by stěžovatel ke svým majetkovým poměrům neuvedl nic. Zdůvodnění krajského soudu tak neodpovídá soudnímu spisu. Krajský soud nijak nereagoval na skutečnosti tvrzené stěžovatelem a zcela je opomenul. Takové usnesení je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[9] Kasační soud vnímá, že krajský soud zjevně vycházel z toho, že stěžovatel nezaslal zpět vyplněný formulář o majetkových poměrech. Vyplnění příslušného formuláře však není podmínkou pro ustanovení zástupce. Formulář je pouze jedním z prostředků, jak lze potřebné informace od žadatele získat (rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2008, čj. 4 Ads 90/2008-130 či ze dne 22. 7. 2009, čj. 1 Afs 68/2009-42). Jistě je žádoucí, aby účastník na výzvu soudu reagoval, byť třeba jen stručně či méně formálně (a to například i odkazem na již odeslané podání a skutečnosti v něm uvedené). Rozhodně ale neplatí, že by snad měl soud k informacím poskytnutým jiným způsobem než na daném formuláři nepřihlížet, pokud účastník na zasláný formulář nereagoval. Krajský soud se tedy ve svém usnesení měl vypořádat i s tvrzeními, které stěžovatel uvedl již ve své žádosti, a měl případně vysvětlit, proč je považoval za nedostatečné.

[10] Kasační soud pro úplnost poznamenává, že stěžovatel v kasační stížnosti argumentuje, že se k němu formulář vůbec nedostal, protože v době jeho doručování byl přesunut ze ZZC Bálková do ZZC Vyšší Lhoty. Touto argumentací se však kasační soud (vzhledem k nepřezkoumatelnosti napadeného usnesení) nezabýval, neboť její posouzení by na uvedených závěrech nemohlo nic změnit.

[11] Přezkoumatelné navíc není ani zdůvodnění, proč není splněna druhá podmínka – nezbytná potřeba ustanovení zástupce k ochraně práv žadatele. Krajský soud uvedl řadu důvodů, pro které se domnívá, že stěžovatel je schopen hájit svá práva v řízení sám. Zásadním důvodem bylo to, že se stěžovatel v českém právním řádu dobře orientuje. Toto zjištění soud dovodil z toho, že stěžovatel zná své procesní možnosti (podal návrh na ustanovení zástupce), označil napadené rozhodnutí a podal žalobu v zákonné lhůtě. Žaloba navíc obsahovala potřebné žalobní body. Soud však při tomto odůvodnění zcela opomněl

skutečnost, kterou stěžovatel již ve své žádosti výslovně uvedl. Stěžovatel měl k sepsání žaloby využít služeb bezplatného právního poradenství, které zařízení pro zajištění cizinců poskytuje. Toto poradenství se ale již nevztahuje na zastupování v soudním řízení. Tato tvrzení nejsou na první pohled nijak nevěrohodná. Dostupnost bezplatného právního poradenství v zařízeních pro zajištění cizinců je kasačnímu soudu (a jistě i soudu krajskému) známá i z jeho úřední činnosti. Podoba žaloby pak na první pohled budí dojem, že byla sepsána právním profesionálem. Pokud krajský soud tato tvrzení považoval za nedůvěryhodná či nedostatečná, měl to ve svém usnesení uvést. Krajský soud však toto tvrzení zcela opomněl a nevyjádřil se k němu nijak. Jím uvedené důvody pro neustanovení zástupce přitom toto tvrzení přímo vyvrací. Za takové situace je zdůvodnění krajského soudu opět nepřezkoumatelné, jelikož nijak nereaguje na relevantní tvrzení účastníka.

III. Závěr a náklady řízení

[12] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém bude soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[13] Žalobci byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2023, čj. 8 As 169/2023-13, ustanovena zástupkyně Mgr. Karin Poncza Hadwigerová, advokátka, pro řízení před Nejvyšším správním soudem. Ustanovená zástupkyně dne 11. 8. 2023 soudu sdělila, že není plátkyní DPH, požádala o přiznání odměny za jeden úkon právní služby a sdělila číslo bankovního účtu. Ze spisu však nevyplývá, že by učinila v řízení o kasační stížnosti jakýkoliv úkon právní služby, za který by jí náležela odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarifu). O jaký úkon by se mělo jednat ani zástupkyně neuvedla. Pro úplnost soud poznamenává, že za samotné převzetí zastoupení se ustanovenému zástupci odměna nepřiznává (rozsudek NSS ze dne 30. 5. 2007, čj. 1 As 41/2006-75). Ustanovené zástupkyni se tedy nepřiznává odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. prosince 2023

Milan Podhrázký
předseda senátu